

Iwona Pawlas

Akademia Ekonomiczna w Katowicach

SPOŁECZNO-EKONOMICZNY ROZWÓJ ASEAN W ŚWIETLE BADAŃ TAKSONOMICZNYCH

1. Wstęp

Regionalna integracja ekonomiczna jest jednym z najbardziej charakterystycznych dla współczesnej gospodarki światowej procesów. Integrują się zarówno kraje rozwijające się, jak i te o wysokim poziomie rozwoju. Ugrupowania integracyjne funkcjonują na wszystkich kontynentach. Często działania integracyjne zapoczątkowane przez kilka podmiotów w miarę upływu czasu i powiększania skali oraz zakresu uzyskiwanych korzyści przyciągają kolejne państwa zainteresowane aktywnym uczestnictwem w danym ugrupowaniu integracyjnym. Naturalną konsekwencją jest wówczas poszerzenie bloku integracyjnego. Jeżeli proces rozszerzania integracji obejmuje podmioty o odmiennych charakterystykach społecznych, ekonomicznych, politycznych, powoduje to wzrost wewnętrznego zróżnicowania ugrupowania. Tego rodzaju sytuacja wystąpiła nie tylko w efekcie wschodniego poszerzenia Unii Europejskiej. Podobne konsekwencje wywołała również ewolucja integracji w ramach ASEAN¹. Zasadne wydaje się więc podjęcie próby analizy sytuacji ekonomicznej i społecznej rozszerzonego ASEAN oraz dokonanie oceny wewnętrznej spójności tego ugrupowania.

¹ W przypadku ASEAN występuje również bardzo silne zróżnicowanie polityczne państw członkowskich – począwszy od monarchii absolutnej w Brunei, przez juntę wojskową w Birmie, po młode demokracje w Indonezji i na Filipinach. Zob. np. *ASEAN summit; concerns mount over global crisis*, "ASEAN Affairs" 2009, nr z 27.02., http://www.aseanaffairs.com/concerns_mount_over_global_crisis_impact (20.03.2009).

2. Metody badań

Badania prowadzono w trzech etapach. Pierwszy etap stanowi analiza wskaźnikowa. Porównano kondycję społeczno-ekonomiczną krajów ASEAN, wykorzystując szereg mierników, m.in. dynamikę PKB oraz PKB *per capita*, stopę inflacji, stopę bezrobocia, poziom i dynamikę eksportu, napływ kapitału w formie zagranicznych inwestycji bezpośrednich, stan budżetu, stopę skolaryzacji, oczekiwaną długość życia. W drugim etapie badań posłużono się jedną z metod wielowymiarowej analizy porównawczej, a mianowicie metodą porządkowania liniowego obiektów w oparciu o miernik syntetyczny. Wybrano taksonomiczną miarę rozwoju Z. Hellwiga, a więc popularną metodę badania obiektów wielocechowych².

Analiza taksonomiczna obejmowała następujące kroki³:

- Określenie zbioru cech (zmiennych) diagnostycznych: $\{x_1, x_2, \dots, x_m\}$.
- Określenie charakteru każdej ze zmiennych (stymulanta, destymulanta).
- Standaryzacja realizacji j -tej zmiennej w i -tej jednostce:

$$z_j = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{S_{x_j}}, \quad i=1, 2, \dots, n; \quad j=1, 2, \dots, m,$$

gdzie: x_{ij} – empiryczna wartość j -tej cechy w i -tej jednostce,

\bar{x}_j – średnia arytmetyczna w rozkładzie cechy x_j ,

S_{x_j} – odchylenie standardowe w rozkładzie cechy x_j .

² Przykłady praktycznych zastosowań zawierają m.in. publikacje: J. Józwiak, *Porządkowanie zespołów koszykarskich według poziomu sportowego z wykorzystaniem zadanego wzorca taksonomicznego*, Roczniki Naukowe AWF w Poznaniu, 2004, z. 53; W. Zaremba, *Ocena poziomu rozwoju infrastruktury komunalnej gmin*, Stowarzyszenie Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, Roczniki Naukowe 2005, t. VII, z. 5, s. 104-105; A. Bobrowska, A. Piasecka, *Sytuacja społeczno-gospodarcza regionu a bezrobocie na przykładzie województwa opolskiego*, www.uni.w.szczecin.pl/bp/index.php?a=h16f12 (29.09.2008); M. Kunasz, *Przykład zastosowania metod WAP do analizy procesów gospodarowania zasobami ludzkimi w przedsiębiorstwie*, [w:] *Kapitał ludzki oparty na wiedzy*, Katedra Mikroekonomii Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2006, rozdz. 12, s. 131-139; A. Malina, A. Zeliaś, *Taksonomiczna analiza przestrzennego zróżnicowania jakości życia ludności w Polsce w 1994 r.*, [w:] *Ekonometryczne modelowanie danych finansowo-księgowych*, red. E. Nowak, M. Urbaniak, UMCS, Lublin 1996.

³ Zob. E. Nowak, *Metody taksonomiczne w klasyfikacji obiektów społeczno-gospodarczych*, PWE, Warszawa 1990 oraz Z. Hellwig, *Zastosowanie metody taksonomicznej do typologicznego podziału krajów ze względu na poziom rozwoju oraz zasoby i strukturę wykwalifikowanych kadr*, „Przebieg Statystyczny” 1968, nr 4, s. 307-327. Por. W. Pluta, *Wielowymiarowa analiza porównawcza w modelowaniu ekonometrycznym*, PWN, Warszawa 1986 oraz W. Pluta, *Wielowymiarowa analiza porównawcza w badaniach ekonomicznych*, Warszawa 1977, s. 19-24.

- Konstrukcja wzorca rozwoju (wzorcowej jednostki obserwacji), w której wartości zmiennych są wyznaczone według zasady:

$$z_{0j} = \max_i(z_{ij}) \text{ dla stymulant}$$

lub

$$z_{0j} = \min_i(z_{ij}) \text{ dla destymulant.}$$

- Obliczenie odległości miarą Euklidesa i -tej jednostki obserwacji od wzorca rozwoju:

$$d_{oi} = \sqrt{\sum_{j=1}^m (z_{ij} - z_{oj})^2}.$$

- Obliczenie taksonomicznej miary rozwoju (TMR) zgodnie z formułą:

$$\text{TMR}_i = 1 - \frac{d_{oi}}{d_o}, \quad i=1, 2, \dots, n,$$

gdzie: $d_o = \bar{d}_o + 2S_o$,

$$\text{przy czym: } \bar{d}_o = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n d_{oi}, \quad S_o = \sqrt{\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (d_{oi} - \bar{d}_o)^2},$$

$\text{TMR}_i \in [0; 1]$, dla $i = 1, 2, \dots, n$.

- Uporządkowanie analizowanych podmiotów ze względu na poziom rozwoju mierzony taksonomiczną miarą rozwoju (TMR).

Ostatnim etapem analizy było odniesienie otrzymanych rezultatów do miejsc i wyników uzyskanych przez kraje ASEAN w rankingach opracowywanych przez wybrane instytucje. Uwzględniono szczególnie najnowsze dostępne raporty: Global Competitiveness Report, Human Development Report, Global Information Technology Report oraz Travel and Tourism Competitiveness Report.

3. Prezentacja wyników

ASEAN to ugrupowanie niejednorodne wewnętrznie. Dziesięć państw członkowskich zajmuje powierzchnię ok. 4,5 mln km²; potencjał demograficzny ASEAN to prawie 600 mln ludzi. Najmniejszym państwem członkowskim pod względem powierzchni jest Singapur (zaledwie 704 km²), natomiast największe

państwo członkowskie to Indonezja zajmująca obszar 1,9 mln km². Najludniejsze państwo ugrupowania to Indonezja (populacja 224 mln), dwa najmniej zaludnione to: Brunei, gdzie mieszka niespełna 400 tys. osób, oraz Singapur z populacją na poziomie 4,5 mln. Średnia gęstość zaludnienia w krajach ASEAN to 129 osób/1 km², ale również w tym przypadku dysproporcje są olbrzymie: w Singapurze na 1 km² przypada 6,5 tys. osób, podczas gdy w Laosie tylko 24 osoby⁴.

Analiza przeprowadzona na podstawie parametrów makroekonomicznych krajów tworzących ASEAN, zestawionych w tab. 1, pozwala na wysunięcie następujących wniosków:

- Brunei oraz Singapur to najbogatsi członkowie ASEAN, PKB *per capita* w tych krajach to prawie 30 000 USD (według parytetu siły nabywczej blisko 50 000 USD);
- na przeciwnym biegunie znajdują się Birma, Laos, Kambodża oraz Wietnam z PKB *per capita* poniżej 1000 USD, przy czym zdecydowanie najbiedniejszym członkiem ASEAN jest Birma, gdzie PKB *per capita* to zaledwie 210 USD;
- według oficjalnych danych poważniejszy problem bezrobocia dotyka tylko Indonezję (10,5%) oraz Filipiny (8%);
- w 2006 r. najpoważniejszy problem inflacyjnego wzrostu cen dotyczył Birmy (27,5%), natomiast Singapur doświadczył minimalnego wzrostu cen na poziomie 0,8%, a w Brunei odnotowano tendencje deflacyjne (−0,7%);
- najwyższy poziom deficytu budżetowego w relacji do PKB wystąpił w Malezji (4,2%), natomiast w Brunei zanotowano nadwyżkę budżetu na poziomie 5%; w pozostałych państwach ASEAN można zasadniczo mówić o względnej równowadze budżetowej (nadwyżka lub deficyt w granicach 0,5-1,5%);
- we wszystkich analizowanych gospodarkach rok 2006 upłynął pod znakiem wysokiego tempa wzrostu gospodarczego; oczywiście inaczej należy oceniać wzrost 8-procentowy w Singapurze i 8-10-procentową dynamikę PKB w Kambodży czy Wietnamie;
- Singapur to bardzo atrakcyjna lokalizacja kapitału w formie ZIB; w 2006 r. zagraniczni inwestorzy ulokowali w Singapurze 24 mld USD, co oznacza inwestycje rządu 5400 USD na mieszkańca; uwagę zwraca również wysoka dynamika napływu ZIB do Singapuru (160%). Na przeciwnym biegunie znajduje się Birma, gdzie poziom ZIB *per capita* wynosi 3 USD;
- Singapur i Brunei to gospodarki o wyraźniej orientacji proeksportowej; eksport na mieszkańca Singapuru wynosi ponad 60 000 USD, w przypadku Brunei – nieco ponad 20 000 USD. Uwagę zwraca też wysoka, blisko 20-procentowa dynamika eksportu w obu przypadkach.

⁴ Selected basic ASEAN indicators, podawane za: ASEAN Statistics, <http://www.aseansec.org/18135.htm> (22.03.2009).

Również wybrane charakterystyki społeczne dowodzą wewnętrznego zróżnicowania ASEAN. Średnia oczekiwania długość życia waha się od 79,7 lat w Singapurze do 58,6 lat w Kambodży. Wskaźnik skolaryzacji jest również zróżnicowany: najwyższy dla Filipin, Brunei i Tajlandii 78-79,6%, najniższy w przypadku Birmy, Kambodży, Laosu – od 56 do 59%.

Tabela 1. Parametry makroekonomiczne gospodarek ASEAN w 2006 r.

Kraj	Dynamika PKB (%)	PKB <i>per capita</i> (USD)	Stopa inflacji (%)	Stan budżetu w relacji do PKB (%)	Stan bilansu obrotów bieżących (%)	Stopa bezrobocia (%)
Brunei	4,39	29 922,23	-0,7	5,1	57,7	4
Kambodża	10,77	512,21	2,8	-1,2	-0,4	0,8
Indonezja	5,51	1 640,02	6,6	-0,6	2,7	10,5
Laos	8,31	645,37	4,7	-0,4	-1,3	1,3
Malezja	5,93	5 890,51	3,1	-4,2	16,3	3,3
Birma	6,89	209,99	27,5	0	0	4
Filipiny	5,33	1 355,73	4,3	0,1	4,4	8,1
Singapur	7,88	29 499,63	0,8	0,6	27,5	2,7
Tajlandia	5,11	3 293,88	3,5	1,1	1,1	1,3
Wietnam	8,17	724,43	6,6	-1,6	-0,6	4,82
Kraj	Eksport <i>per capita</i> (USD)	Dynamika eksportu (%)	Import <i>per capita</i> (USD)	Dynamika importu (%)	Napływ kapitału w formie ZIB <i>per capita</i> (USD)	Dynamika napływu ZIB (%)
Brunei	20082,76	19,63	3 924,4	(0,9)	1142,594	150,2
Kambodża	252,8345	13,68	210,3	3,5	34,76534	126,8
Indonezja	419,9942	17,67	254,4	5,8	23,15099	66,7
Laos	62,92188	131,31	91,8	(16,3)	29,28193	675,8
Malezja	5991,879	11,93	4 890,1	12,3	230,9348	152,8
Birma	74,1519	12,51	44,6	29,6	3,016034	60,6
Filipiny	529,7218	14,92	578,5	9,2	26,20124	126,5
Singapur	60626,76	18,19	53 232,6	19,1	5369,509	160,3
Tajlandia	1935,055	10,91	2 023,1	7,7	171,193	120,1
Wietnam	440,3532	29,59	478,4	23,4	28,06183	116,8

Źródło: ASEAN Statistics, <http://www.aseansec.org/18135.htm> (22.03.2009).

Analizując stopień rozwoju dziesięciu krajów ASEAN z zastosowaniem taksonomicznej miary rozwoju Z. Hellwiga, uwzględniono dziesięć cech diagnostycznych, w tym szczególnie:

- X1 – dynamikę PKB (%),
- X2 – wielkość PKB *per capita* (USD),
- X3 – stopę inflacji (%),

- X4 – stan budżetu w relacji do PKB (%),
 X5 – stan bilansu obrotów bieżących (%),
 X6 – wartość eksportu *per capita* (%),
 X7 – wartość napływu kapitału w formie ZIB *per capita* (USD),
 X8 – stopę bezrobocia (%),
 X9 – oczekiwaną długość życia (lata),
 X10 – wskaźnik skolaryzacji (%).

Tabela 2. Parametry społeczne krajów ASEAN w 2006 r.

Kraj	HDI 2006 miejsce	HDI 2006 Wynik	Oczekiwana długość życia	Wskaźnik skolaryzacji brutto	PKB <i>per capita</i> PPP USD
Brunei	27	0,919	76,9	78,5	49 898
Kambodża	136	0,575	58,6	58,7	1 619
Indonezja	109	0,726	70,1	68,2	3 455
Laos	133	0,608	63,7	59,6	1 980
Malezja	63	0,823	73,9	71,5	12 536
Birma	135	0,585	61,2	56,3	881
Filipiny	102	0,745	71,3	79,6	3 153
Singapur	28	0,918	79,7	64,4	47 426
Tajlandia	81	0,786	70,0	78,0	7 613
Wietnam	114	0,718	74,0	62,3	2 363

Źródło: *Human Development Report 2007/2008* (Human Development Indices), UNDP, New York 2007, http://hdr.undp.org/en/media/HDI_2008_EN_tables (15.03.2009).

Badania prowadzono dla roku 2006, gdyż napotkano trudności z dostępem do kompletnego zestawu danych dla późniejszych okresów. Większość cech diagnostycznych to stymulanty, jedynie stopa inflacji oraz stopa bezrobocia to cechy o charakterze destymulant. Cechy wykazują stosunkowo duże zróżnicowanie, nie występuje między nimi wyraźna korelacja, uznano więc, iż można je wykorzystać do badania.

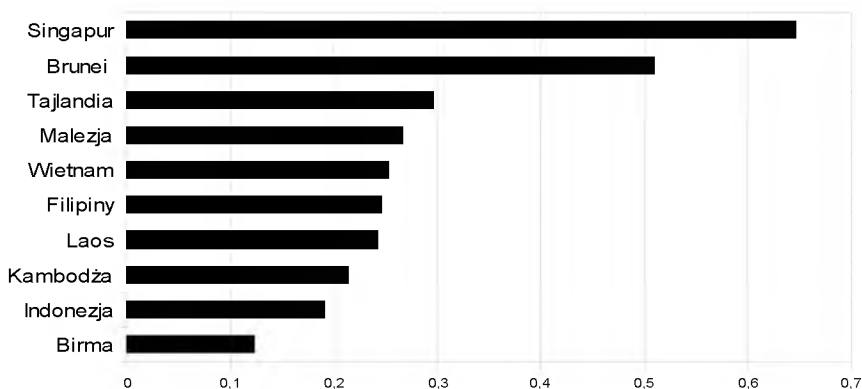
Otrzymane rezultaty zaprezentowano w tab. 3 oraz na rys. 1.

Tabela 3. Taksonomiczna miara rozwoju Z. Hellwiga dla krajów ASEAN

Kraj	TMR	Kraj	TMR
Singapur	0,65	Filipiny	0,25
Brunei	0,51	Laos	0,24
Tajlandia	0,3	Kambodża	0,21
Malezja	0,27	Indonezja	0,19
Wietnam	0,25	Birma	0,12

Źródło: obliczenia własne.

Jak wynika z obliczeń, Singapur oraz Brunei to członkowie ASEAN o zdecydowanie najwyższym poziomie rozwoju. Singapur charakteryzuje TMR na poziomie 0,65, natomiast TMR Brunei wynosi 0,5. Na kolejnym miejscu uplasowała się Tajlandia, dla której taksonomiczna miara rozwoju jest równa 0,3. Cztery kolejne kraje osiągnęły zbliżony poziom TMR (0,24-0,27) – mowa w tym miejscu o Malezji, Filipinach, Wietnamie oraz Laosie. Natomiast najniższy poziom rozwoju charakteryzuje Birnę, Indonezję i Kambodżę.

Rys. 1. Graficzna prezentacja taksonomicznej miary rozwoju dla krajów ASEAN

Źródło: opracowanie własne.

Oczywiście należy pamiętać, że analiza była prowadzona dla konkretnego zestawu cech diagnostycznych oraz konkretnego przedziału czasowego. Gdyby odnieść uzyskane wyniki badań do miejsc i wyników uzyskiwanych przez analizowane kraje w różnych raportach, okazałoby się, że nie wszystkie wnioski są analogiczne.

W tabelach 4, 5 oraz 6 zestawiono pozycje krajów ASEAN w rankingach konkurencyjności globalnej, gotowości sieciowej oraz konkurencyjności turystycznej.

Tabela 4. Indeks konkurencyjności globalnej krajów ASEAN

Kraj	2008-2009 miejsce	2008-2009 wynik	2007-2008 miejsce	Kraj	2008-2009 miejsce	2008-2009 wynik	2007-2008 miejsce
Brunei	39	4,54	–	Birma	–	–	–
Kambodża	109	3,53	110	Filipiny	71	4,09	71
Indonezja	55	4,25	54	Singapur	5	5,53	7
Laos	–	–	–	Tajlandia	34	4,60	28
Malezja	21	5,04	21	Wietnam	70	4,10	68

Źródło: The Global Competitiveness Report 2008-2009, WEF, Geneva 2008.

Tabela 5. Indeks gotowości sieciowej krajów ASEAN

Kraj	2007-2008 miejsce	2007-2008 wynik	Kraj	2007-2008 miejsce	2007-2008 wynik
Brunei	–	–	Birma	–	–
Kambodża	115	2,96	Filipiny	81	3,56
Indonezja	76	3,60	Singapur	5	5,49
Laos	–	–	Tajlandia	40	4,25
Malezja	26	4,82	Wietnam	73	3,67

Źródło: The Global Information Technology Report 2007-2008, WEF, Geneva 2008.

Tabela 6. Indeks konkurencyjności turystycznej

Kraj	2009 miejsce	2009 wynik	2008 miejsce	Kraj	2009 miejsce	2009 wynik	2008 miejsce
Brunei	69	3,99	–	Birma	–	–	–
Kambodża	108	3,43	112	Filipiny	86	3,73	81
Indonezja	81	3,79	80	Singapur	10	5,24	16
Laos	–	–	–	Tajlandia	39	4,45	42
Malezja	32	4,71	32	Wietnam	89	3,70	96

Źródło: The Travel and Tourism Competitiveness Report 2009, WEF, Geneva 2009.

Większość rankingów zgodnie plasuje Singapur najwyżej spośród wszystkich uwzględnianych państw ASEAN. Singapur zajmuje odpowiednio:

- 5 miejsce pod względem konkurencyjności globalnej (GCI równy 5,53),
- 5 miejsce w zakresie gotowości sieciowej, inaczej konkurencyjności technologicznej (NRI na poziomie 5,49)),
- 10 miejsce pod względem konkurencyjności turystycznej (TCI równy 5,24).

Jedynie w przypadku Human Development Report stopień rozwoju czynnika ludzkiego (Human Development Index) w Singapurze jest minimalnie niższy niż w przypadku Brunei. Singapur z HDI na poziomie 0,918 uplasował się na 28 miejscu, natomiast Brunei sklasyfikowano na 27 pozycji (HDI równy 0,919). Z kolei Kambodża oceniana jest najgorzej spośród członków ASEAN. Najnowsze cytowane raporty umiejscawiają Kambodżę na:

- 109 pozycji pod względem konkurencyjności globalnej (GCI równy 5,53),
- 115 pozycji w zakresie gotowości sieciowej – konkurencyjności technologicznej (NRI równy 2,96),
- 108 pozycji pod względem konkurencyjności turystycznej (TCI na poziomie 3,43),
- 136 pozycji w zakresie rozwoju czynnika ludzkiego (HDI równy 0,575).

Warto w tym miejscu podkreślić, iż w większości raportów Laos oraz Birma nie są uwzględniane, część opracowań pomija (lub do niedawna pomijała) również Brunei.

Zarówno badania prowadzone z zastosowaniem taksonomicznej miary rozwoju Z. Hellwiga, jak i zaprezentowane rankingi zgodnie umiejscawiają Singapur na

czele analizowanych gospodarek. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na zdecydowane atuty Singapuru, do których należą: silne środowisko instytucjonalne, sprzyjające konkurencyjnemu rozwojowi gospodarki, niezwykle wysoka efektywność na rynku towarów, rynku pracy oraz rynku finansowym, która przekłada się na właściwą alokację czynników produkcji i ich odpowiednie wykorzystanie oraz bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa. Z kolei wśród ograniczeń konkurencyjnego rozwoju tego podmiotu wymienia się: wielkość rynku wewnętrznego oraz skalę deficytu budżetu i rozpiętość stóp procentowych⁵.

W przypadku Malezji autorzy Global Competitiveness Report wskazują na takie atuty, jak: bardzo wysoka efektywność rynku towarów, pracy oraz rynku finansowego, duża konkurencja wewnętrzna, sprzyjająca rozwojowi biznesu polityka podatkowa, dobrze rozwinięta infrastruktura, sofistykacja biznesu, potencjał innowacyjny, oraz słabości w postaci: braku dyscypliny budżetowej, zaniedbań w sferze edukacji oraz ochrony zdrowia⁶.

Z kolei Tajlandia zawdzięcza stosunkowo wysoką pozycję wielkości rynku wewnętrznego, efektywności rynku pracy, dobrze rozwiniętej infrastrukturze transportowej. Natomiast do ograniczeń jej konkurencyjności zalicza się: niski poziom gotowości technologicznej, zaniedbania w obszarze opieki zdrowotnej, problemy w funkcjonowaniu sektora bankowego, jak również niską jakość instytucji rządowych⁷.

Indonezja i Filipiny to podmioty zdecydowanie mniej konkurencyjne. Na ich niższy poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego wskazywały też rezultaty badań taksonomicznych. Indonezja buduje swą przewagę konkurencyjną, opierając się na efektywności czynnika ludzkiego. Uwagę zwracają jednak: niski poziom rozwoju infrastruktury, zapóźnienia w zakresie gotowości technologicznej oraz nieefektywne instytucje publiczne. Atutem Filipin jest wielkość rynku wewnętrznego, kraj ten jednak wiele traci wskutek niskiej jakości instytucji publicznych (korupcja, brak przejrzystości w obszarze finansów publicznych), nieefektywności na rynku pracy oraz zagrożeń atakami terrorystycznymi⁸.

4. Podsumowanie

Stowarzyszenie Państw Azji Południowo-Wschodniej to ugrupowanie integracyjne o kilkudziesięcioletniej historii. Bodźcem dla rozwoju regionalnej integracji w tym regionie były wcześniejsze problemy natury politycznej oraz konflikty zbrojne. Integracja miała sprzyjać rozwojowi współpracy w regionie. Początkowo miała bardzo ograniczony zarówno charakter, jak i zasięg terytorialny. Stopniowo

⁵ The Global Competitiveness Report 2008-2009. Country Profile Highlights, WEF, Geneva 2008.

⁶ Tamże.

⁷ Tamże.

⁸ Tamże.

ugrupowanie to rozszerzało się, tak że obecnie obejmuje dziesięć państw regionu. Jak wykazały przeprowadzone studia literaturowe, analiza wskaźnikowa, badania taksonomiczne oraz lektura dostępnych raportów, gospodarki te są pod wieloma względami bardzo zróżnicowane. Można więc mówić o braku spójności społeczno-ekonomicznej ASEAN. Zdecydowanie przodują Singapur i Brunei. O wysokim poziomie rozwoju oraz wysokiej konkurencyjności można też mówić w przypadku Tajlandii i Malezji. Pozostałe kraje ugrupowania to podmioty o zdecydowanie niższym poziomie rozwoju, oceniane jako mniej konkurencyjne.

Odnosząc się do działań podejmowanych na forum ASEAN w 2009 r., trzeba wspomnieć o zamierzeniach pogłębienia integracji do poziomu jednolitego rynku w perspektywie do 2015 r.⁹ Poważnym zagrożeniem dla dalszego rozwoju gospodarczego państw ASEAN jest obecny kryzys finansowy. Dlatego też trwają rozmowy na temat uruchomienia specjalnego funduszu nakierowanego na przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu kryzysu oraz niwelowanie jego skutków. Inicjatywa ASEAN+3 przewiduje utworzenie funduszu o wartości 120 bln USD¹⁰. Współpraca finansowa w ramach ASEAN ma się również przyczynić do spójnego zarządzania rezerwami walutowymi państw ASEAN oraz rozwoju infrastruktury regionu¹¹.

Literatura

- ASEAN finance chiefs to meet on reserves, FX swap scheme*, „ASEAN Affairs” 2009, nr z 27.03, http://www.aseanaffairs.com/asean_finance_chiefs_to_meet_on_reserves_fx_swap_scheme (27.03.2009).
ASEAN Statistics, <http://www.aseansec.org/18135.htm> (22.03.2009).
ASEAN vows to form single market in 2015, „ASEAN Affairs” 2009, http://www.aseanaffairs.com/asean_vows_to_form_single_market_in_2015.
ASEAN+3 strike deal raise swap fund, „ASEAN Affairs” 2009, nr z 23.02, http://www.aseanaffairs.com/asean_3_strike_deal_raise_swap_fund. (20.03.2009).
ASEAN+3 to raise swap funds to \$120bn, „ASEAN Affairs” 2009, nr z 21.02. http://www.aseanaffairs.com/asean_3_to_raise_swap_funds_to_120bn (20.03.2009).
Bobrowska A., Piasecka A., *Sytuacja społeczno-gospodarcza regionu a bezrobocie na przykładzie województwa opolskiego*, www.uni.w.szczecin.pl/bp/index.php?a=h16f12 (29.09.2008).
Jóźwiak J., *Porządkowanie zespołów koszykarskich według poziomu sportowego z wykorzystaniem zadanego wzorca taksonomicznego*, Roczniki Naukowe AWF w Poznaniu 2004, z. 53.

⁹ *ASEAN vows to form single market in 2015*, „ASEAN Affairs” 2009, http://www.aseanaffairs.com/asean_vows_to_form_single_market_in_2015.

¹⁰ *ASEAN+3 strike deal raise swap fund*, „ASEAN Affairs” 2009, nr z 23.02.; http://www.aseanaffairs.com/asean_3_strike_deal_raise_swap_fund. (20.03.2009). Zob. też: *ASEAN+3 to raise swap funds to \$120bn*, „ASEAN Affairs” 2009, nr z 21.02. http://www.aseanaffairs.com/asean_3_to_raise_swap_funds_to_120bn (20.03.2009).

¹¹ *ASEAN finance chiefs to meet on reserves, FX swap scheme*, „ASEAN Affairs” 2009, nr z 27.03, http://www.aseanaffairs.com/asean_finance_chiefs_to_meet_on_reserves_fx_swap_scheme (27.03.2009).

- Hellwig Z., *Zastosowanie metody taksonomicznej do typologicznego podziału krajów ze względu na poziom rozwoju oraz zasoby i strukturę wykwalifikowanych kadr*, „Przegląd Statystyczny” 1968.
- Human Development Report 2007/2008* (Human development indices), UNDP, New York 2007, http://hdr.undp.org/en/media/HDI_2008_EN_tables (15.03.2009).
- Kunasz M., *Przykład zastosowania metod WAP do analizy procesów gospodarowania zasobami ludzkimi w przedsiębiorstwie*, [w:] *Kapitał ludzki oparty na wiedzy*, Katedra Mikroekonomii Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2006.
- Malina A., Zeliaś A., *Taksonomiczna analiza przestrzennego zróżnicowania jakości życia ludności w Polsce w 1994 r.*, [w:] *Ekonometryczne modelowanie danych finansowo-księgowych*, red. E. Nowak, M. Urbaniak, UMCS, Lublin 1996.
- Nowak E., *Metody taksonomiczne w klasyfikacji obiektów społeczno-gospodarczych*, PWE, Warszawa 1990.
- Pluta W., *Wielowymiarowa analiza porównawcza w badaniach ekonomicznych*, Warszawa 1977.
- Pluta W., *Wielowymiarowa analiza porównawcza w modelowaniu ekonometrycznym*, PWN, Warszawa 1986.
- The Global Competitiveness Report 2008-2009, WEF, Geneva 2008.
- The Global Information Technology Report 2007-2008, WEF, Geneva 2008.
- The Travel and Tourism Competitiveness Report 2009, WEF, Geneva 2009.
- Zaremba W., *Ocena poziomu rozwoju infrastruktury komunalnej gmin*, Stowarzyszenie Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, Roczniki Naukowe 2005, t. VII, z. 5.

ASEAN SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE LIGHT OF TAXONOMIC RESEARCH

Summary

Processes of regional economic integration can be observed all over the world. When integration block embraces both developed and developing countries with strong political, cultural and economic differentiation the shortage of socio-economic cohesion becomes a problem. ASEAN's enlargement has resulted in a considerable rise of inner diversity of the block. The paper presents the results of research on the level and degree of socio-economic cohesion of ASEAN. The analysis has been based on more than ten indices of social and economic development. An attempt has also been made to apply one of taxonomic methods, i.e. Z. Hellwig's taxonomic measure of development for the evaluation of socio-economic development of ASEAN member economies. In addition to that the achieved results have been compared with the positions of ASEAN countries in the Global Competitiveness Report, Human Development Report, the Global Information Technology Report as well as Travel and Tourism Competitiveness Report.